
БОРОВА В.Є.,

кандидат педагогічних наук,

доцент,

Приватний вищий навчальний

заклад "Міжнародний економіко-

гуманітарний університет імені

академіка Степана Дем'янчука",

м. Рівне, Україна

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлюється актуальність використання інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти. Під поняттям "інформаційні технології" розуміється сукупність методів, прийомів пошуку, накопичення, збереження, систематизації, опрацювання, передавання, подання інформації та її використання за допомогою комп'ютерів і комп'ютерних комунікацій. Важливо, щоб студент оволодів сучасними інформаційними технологіями отримання знань та їх використання. Це, на наш погляд, суттєво підсилить змістову складову освітнього процесу в закладі вищої освіти, а також дозволить майбутнім фахівцям закладів дошкільної освіти реалізовувати набуті навички у самостійній практичній діяльності. Окреслено основні підходи до використання сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку мовлення дітей та, зокрема, коригування звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку. Тема "Методика виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку" вивчається в курсі "Дошкільна лінгводидактика" ("Теорія і методика навчання рідної мови дітей дошкільного віку"). Вона є досить складною для засвоєння студентами, оскільки вимагає ґрунтовних теоретичних знань з української мови, психолінгвістики, фонетики, основ логопедії та інших наук, практичної підготовки до коригування вад мовлення дітей, розроблення індивідуальної програми коригування вад звукової культури мовлення дітей дошкільного віку. З метою визначення проблемних ситуацій у

© БОРОВА В.Є., 2018

підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до педагогічного коригування недоліків звукової культури мовлення було проаналізовано відповіді 128 студентів четвертого курсу денної та заочної форми навчання спеціальності “Дошкільна освіта”. Аналіз відповідей студентів засвідчив, що майбутні вихователі закладів дошкільної освіти відчували певні труднощі у візуальній презентації теоретичних засад теми “Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку”. Виникали проблеми з пошуку відеоматеріалів, зокрема, занять з розвитку мовлення дітей дошкільного віку українською мовою в Інтернеті, відбору відеозаписів занять із дітьми дошкільного віку, які б повністю відповідали методичним вимогам до їх проведення. Засоби і методи сучасних інформаційних технологій, якими користувалися студенти, можна розділити на: апаратні, програмно-методичні та навчально-методичні. Серед труднощів використання сучасних інформаційних технологій під час виробничої педагогічної практики в закладах дошкільної освіти 65% досліджуваних назвали недостатність технічного забезпечення закладів комп’ютерами, відео проекторами, посередній рівень професійної готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до використання сучасних інформаційних технологій в освіті найменших громадян держави, труднощі в пошуках необхідної інформації та реалізації вміння самостійно створювати відео презентації за окресленою темою. Мотивувало майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до активної пошукової діяльності виконання творчих завдань. Студенти готували слайд презентації науково-методичної інформації з різних аспектів виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку, авторські вебінари, відео презентації до методичних об’єднань педагогів закладів дошкільної освіти, відео презентації для батьків дітей старшого дошкільного віку. Особливий інтерес викликав пошук комп’ютерно-інтелектуальних занять з окресленої теми в системі Інтернет, моделювання із відеозаписів занять із розвитку мовлення дітей дошкільного віку нових варіантів занять, які відповідають меті проекту. Достатній рівень володіння майбутніми фахівцями дошкільної освіти сучасними інформаційними технологіями, дозволяє закладу вищої освіти активно впроваджувати дистанційну форму навчання, яка сприяє успішному поєднанню навчальної та професійної діяльності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти.

В статье рассматривается актуальность использования информационных технологий в подготовке будущих специалистов дошкольного образования. “Информационные технологии” – совокупность методов, приемов поиска, накопления, сохранения, систематизации, обработки, передачи, подачи информации, ее использования с помощью компьютеров и компьютерных

коммунікацій. Важно, чтобы студент овладел современными информационными технологиями получения знаний, их использования. Это, на наш взгляд, существенно усилит содержательную сторону образовательного процесса в учреждении высшего образования, а также разрешит будущим специалистам дошкольного образования реализовать приобретенные навыки в самостоятельной практической деятельности. Выделены основные подходы к использованию современных информационных технологий в подготовке будущих воспитателей учреждений дошкольного образования к развитию речи детей, и в частности, корригирования звуковой культуры речи детей старшего дошкольного возраста. Тема "Методика воспитания звуковой культуры речи детей дошкольного возраста" изучается в курсе "Дошкольная лингводидактика" ("Теория и методика обучения родной речи детей дошкольного возраста"). Она достаточно сложна для усвоения студентами, поскольку требует основательных теоретических знаний украинского языка, психолінгвістики, фонетики, основ логопедии и других наук, практической подготовки к корригированию недостатков речи детей, разработке индивидуальных программ корригирования недостатков звуковой культуры речи детей дошкольного возраста. С целью определения проблемных ситуаций в подготовке будущих воспитателей учреждений дошкольного образования к педагогическому корригированию недостатков звуковой культуры речи было проанализировано ответы 128 студентов четвертого курса дневной и заочной формы обучения специальности "Дошкольное образование". Анализ ответов студентов показал, что будущие воспитатели учреждений дошкольного образования испытывали определенные трудности в визуальной презентации теоретических основ темы "Воспитание звуковой культуры речи детей дошкольного возраста". Возникали проблемы с поиском видеоматериалов, в частности, занятий с развитием речи детей дошкольного возраста на украинском языке в Интернет, отбора видеозаписей занятий с детьми дошкольного возраста, которые полностью отвечали методическим требованиям к их проведению. Средства и методы современных информационных технологий, которыми пользовались студенты, можно дифференцировать на аппаратные, программно-методические и учебно-методические. Среди трудностей использования современных информационных технологий во время педагогической практики в учреждениях дошкольного образования, 65% исследуемых выделили недостаточность технического обеспечения учреждений компьютерами, видео проекторами, удовлетворительный уровень профессиональной готовности будущих воспитателей дошкольных учреждений образования к использованию современных информационных технологий в образовании самых младших граждан страны, трудности в поисках необходимой

информации и реализации умения самостоятельно создавать видео презентации понятные детям. Мотивировало будущих воспитателей учреждений дошкольного образования к активной поисковой деятельности выполнение творческих заданий. Студенты готовили слайд презентации научно-методической информации с разных аспектов воспитания звуковой культуры речи детей дошкольного возраста, авторские вебинары, видео-презентации для педагогов учреждений дошкольного образования, видео презентации для родителей детей старшего дошкольного возраста. Особый интерес вызывал поиск компьютерно-интеллектуальных занятий по теме в системе Интернет, моделирование по видеозаписям занятий с развития речи детей дошкольного возраста новых вариантов занятий, которые отвечают цели проекта и т.п. Достаточный уровень овладения будущими специалистами дошкольного образования современными информационными технологиями позволяет учреждению высшего образования активно внедрять дистанционную форму обучения. Она содействует успешному совмещению учебной и профессиональной деятельности будущих педагогов учреждений дошкольного образования.

The Article considers the actuality of the information technologies usage in teaching of future preschool education specialists. The term "Information Technologies" is defined as "the totality of methods, search techniques, accumulation, storage, systematization, processing, transmission, reporting, use of computers and computer communications". Student's mastering modern information technology and usage is important. This, in our opinion, significantly increases the content of educational process in institutions of higher education and will allow implementation of acquired skills in the independent practical activities by future preschool education specialists. It has been outlined the main approaches to the usage of modern information technologies in training of future teachers of the preschool education institutions for the development of children's speech and, in particular, adjustments of the sound culture of the preschool age children's speech. Topic "Methods of the Sound Speech Culture Teaching of the Preschool Age Children" is studied in the course of "Pre-School Linguodidactics" ("Theory & Methods of the Native Language Teaching of the Preschool Age Children"). It is quite difficult for students to master because it requires a thorough theoretical knowledge in the Ukrainian language, psycholinguistics, phonetics, principles of speech therapy and other sciences, practical preparation for correcting the children's speech, as well as development of individual program for correction of shortcomings of the speech sound culture of the preschool age children. 128 answers given by the fourth-year full-time and extramural students majoring in Preschool Education have been analysed with the purpose of identifying problem situations while preparation of future teachers of the preschool education institutions for pedagogical correction of deficiencies

of the sound speech culture. Analysis of students' answers showed that future teachers of preschool educational institutions experienced some difficulties in the visual presentation of the theoretical foundations in the topic "Methods of the Sound Speech Culture Teaching of the Preschool Age Children". They had problems with videos searching in the Internet, in particular, classes for the preschool age children's speech development in the Ukrainian language, selection of video lessons with preschool age children, which would fully meet the methodological requirements for giving them. Among the difficulties in the modern information technologies usage in the educational activities of preschool education institutions during the production of pedagogical practices, 65% of surveyed persons identified insufficient level of technical equipment of institutions with computers, video projectors, mediocre level of professional readiness of the future teachers of preschool education institutions for the use of modern information technologies in education of the youngest state citizens; difficulty in finding the necessary information and implementation of skills to create their own video presentations according to the outlined topic. The following factors increased motivation of the future teachers of the preschool education institutions for the active search activities and creative tasks realizing: creating presentation of projects of the scientific-methodical information in various aspects of the speech sound culture educating of the preschool age children, in particular, creation of author's webinars, presentations of methodological associations of teachers of the preschool education institutions, video presentations for parents of the preschool children, searching in the Internet of the computer-intelligent classes concerning the topic, modelling with the help of video recordings of activities in the speech development of the preschool age children and new variants of classes that meet the objectives of the project, etc. Adequate level of acquaintance of future specialists of the preschool education institutions with the modern information technologies allows to institutions of the higher education to introduce actively distance learning, which contributes to the successful combination of educational and professional activity of the future teachers of preschool educational institutions.

Інтенсивний розвиток суспільно-виробничих відносин у світі і, зокрема, в нашій країні вимагає від фахівців різних галузей народного господарства систематичного поглиблення своїх знань, умінь та навичок впродовж всього життя. Тому державні документи України в галузі освіти орієнтують науково-педагогічну громадськість на дослідження нових підходів до технології викладання у вищій школі. Одним із важливих аспектів професійної підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти є формування навичок безперервної освіти, оскільки для педагога робота це постійне навчання та вдосконалення особистісних характеристик. Після закінчення закладу вищої освіти перед фахівцями дошкільної освіти постають найрізноманітніші виклики, на які потрібно давати самостійні, адекватні та ефективні відповіді, реалізовувати у практичній діяльності з дітьми потреби суспільства в освіті наймолодших громадян України – дітей дошкільного віку. Важливо, щоб студент оволодів сучасними інформаційними технологіями отримання знань. Це, на наш погляд, суттєво підсилить змістову складову освітнього процесу у закладі вищої освіти, а також дозволить майбутнім фахівцям закладів дошкільної освіти реалізовувати набуті навички у самостійній практичній діяльності, оскільки як підкреслює О. Антонова, людині, яка

вміло й ефективно володіє технологіями та інформацією, притаманний новий стиль мислення, вона принципово інакше оцінює проблеми, що виникають, організовує свою діяльність [1, с. 201].

Аналіз освітньої діяльності педагогічних колективів закладів вищої освіти України та науково-методичної літератури з проблеми використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі дозволяє стверджувати, що окреслені технології з кожним роком все потужніше входять у освітній процес.

Питанню впровадження інформаційних технологій в освітній процес закладів освіти присвятили дослідження В. Биков, В. Безпалько, А. Валіховська, О. Гокунь, М. Головань, М. Жолдак, Т. Зайцева, О. Матвієнко, Ю. Машбіць, Н. Морзе, І. Синельник та інші.

Метою статті є розкриття питання використання інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти, зокрема, оволодіння методикою розвитку мовлення та коригування звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.

З'ясуємо сутність основних понять, якими будемо оперувати. "Звукова культура мовлення" – полікомпонентний утвір, який охоплює фонетичну правильність мовлення (сприймання та розрізнення фонем на слух, артикуляцію звуків, звуковимову); загальні

мовленнєві навички (дихання, дикцію, темп і ритм мовлення, силу голосу, наголос) та орфоепічну правильність мовлення (відповідність унормованій літературній вимові).

“Педагогічне коригування звукової культури мовлення” – цілеспрямований вплив педагога на мовлення дітей з метою виправлення помилок, що зумовлені порушеннями артикуляції звуків, звуковимови, мовленнєвого дихання, фонематичного слуху, орфоепічних норм вимови, сили голосу, темпу мовлення та засобів інтонаційної виразності.

Термін “сучасні інформаційні технології” В. Глушков трактував як процеси пов’язані з переробкою інформації [3, с.106]. Н. Апатова доповнила: “інформаційна технологія – це сукупність засобів і методів, за допомогою яких здійснюється процес переробки інформації” [2, с. 22]. М. Жолдак стверджував, що інформаційні технології – це прояв особистісного чинника, “щодо їх змістового аспекту”, “як галузь дидактики, що вивчає планомірно і свідомо організований процес навчання і засвоєння знань, у якому застосовуються засоби інформаційної освіти” [4, с.17], “як сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передання й подання інформації за допомогою комп’ютерів і комп’ютерних комунікацій” [5, с.45].

Окреслимо основні підходи до використання сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти до коригування звукової культури мовлення. Тема “Методика виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку” вивчається в курсі “Дошкільна лінгводидактика” (“Теорія і методика навчання рідної мови дітей дошкільного віку”). Матеріал теми є досить

складним для вивчення студентами, оскільки вимагає ґрунтовних теоретичних знань з української мови, психолінгвістики, фонетики, основ логопедії та інших наук, практичної підготовки до коригування недоліків мовлення дітей, розроблення індивідуальної програми коригування вад звукової культури мовлення дітей дошкільного віку. З метою вивчення проблемних ситуацій у підготовці майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти до педагогічного коригування недоліків звукової культури мовлення, ми провели анкетування 128 студентів четвертого курсу денної та заочної форми навчання спеціальності “Дошкільна освіта”. Пропонувалося відповісти на такі запитання анкети:

1). Які теоретичні положення методики виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку Вам важко було засвоїти? Чому?

2). Якими практичними навичками Вам найважче було оволодіти?

3). З якими проблемами Ви зустрілися при створенні відео презентації за темою “Педагогічне коригування недоліків звукової культури мовлення дітей?”

4). Якими інформаційними ресурсами Ви користувалися, коли працювали над презентацією за цією темою?

5). З якими інформаційними технологіями Ви познайомилися під час педагогічної практики?

6). Які проблемами Вам доводилося розв’язувати під час педагогічної практики у закладах дошкільної освіти при використанні інформаційних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку та їхніми батьками?

7). Які рекомендації з використання інформаційних технологій Ви б запропонували вихователям закладів дошкільної освіти?

Аналіз відповідей студентів на перше питання засвідчив, що 70% досліджуваних відчули певні труднощі в обґрунтуванні передумов виховання правильної звуковимови у дітей старшого дошкільного віку. Окреслена ситуація пояснюється тим, що на даний аспект педагогічної діяльності звертається недостатньо уваги. Серед умінь і навичок, якими найважче було оволодіти, студенти називають: вміння систематично коригувати помилки дитячого мовлення, навичку дотримуватися достатньої сили голосу при організації колективної діяльності дітей старшого дошкільного віку; вміння не повторювати помилок дитячої звуковимови; навички із складання програм індивідуального педагогічного коригування недоліків звукової культури мовлення, особливо звуковимови, дітей дошкільного віку. До навичок, якими найважче оволодіти, 80% студентів віднесли пояснення дітям правильної артикуляції та вимови звуків, вміння стежити за дотриманням дітьми мовленнєвого етикету, темпу мовлення та сили голосу. Аналіз відповідей студентів на третє запитання, показав, що певні труднощі майбутні вихователі закладів дошкільної освіти відчували у візуальній презентації теоретичних засад теми, пошуку відеоматеріалів, зокрема занять з розвитку мовлення дітей дошкільного віку українською мовою в Інтернеті, відбору відеозаписів занять із дітьми дошкільного віку, які б повністю відповідали методичним вимогам до їх проведення. Відповіді на запитання: "Якими інформаційними ресурсами, засобами, методами Ви користувалися, коли працювали над презентацією за цією темою?" дозволили виділити засоби і методи сучасних інформаційних технологій, якими користувалися студенти: апаратні, програмно-методичні та навчально-

методичні. Студенти стверджували, що під час виробничої педагогічної практики закріпили знання та вміння пошуку в Інтернеті матеріалів до занять, комбінування ілюстративного матеріалу за змістом занять для покращення його сприймання, розуміння і запам'ятовування дітьми дошкільного віку. Серед труднощів використання сучасних інформаційних технологій у освітній діяльності фахівців закладів дошкільної освіти 65% досліджуваних відзначили необхідність покращення технічного забезпечення комп'ютерами, відео проєкторами, недостатню професійну готовність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до використання сучасних інформаційних технологій в освіті найменших громадян держави, труднощі в пошуках необхідної інформації та вміння самостійно створювати відео презентації за окресленою темою, оскільки спеціальні навчальні комп'ютерні програми сьогодні відсутні.

Підвищувало мотивацію майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до активної пошукової діяльності виконання творчих завдань із створення презентаційних проєктів науково-методичної інформації з різних аспектів виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку, зокрема, створення авторських вебінарів, презентацій для методичних об'єднань педагогів закладів дошкільної освіти, відео презентацій для батьків дітей старшого дошкільного віку, пошук компютерно-інтелектуальних занять з теми в системі Інтернет, моделювання із відеозаписів занять із розвитку мовлення дітей дошкільного віку нових варіантів занять, які відповідають меті проєкту і т. п.

Достатній рівень володіння майбутніми фахівцями дошкільної освіти

сучасними інформаційними технологіями, дозволяє закладу вищої освіти активно впроваджувати дистанційну форму навчання. У Приватному вищому навчальному закладі "Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука" студенти мають можливість навчатися на дистанційній формі навчання або поєднувати дистанційну та стаціонарну, дистанційну і заочну форми навчання. Якщо студент працює, а тому часто перебуває у відрядженнях, знаходиться у відпустці по догляду за дитиною, тимчасово проживає за кордоном і т.п., то він має змогу вивчати дистанційно всі дисципліни певного курсу або частину із них за власним вибором. До переваг окресленої форми навчання з опитаних 32 студентів, 92 % респондентів віднесли можливість навчатися в індивідуальному темпі, на відстані, в будь-якому місці, де є комп'ютер та Інтернет, у зручний час доби, наявність

декількох спроб для виконання тестових завдань. Аналіз діяльності студентів дистанційної форми навчання засвідчує, що окреслена форма отримання освіти ставить високі вимоги до самоорганізації діяльності студентів. 80% із опитаних респондентів відповіли, що найбільші труднощі виникають у зв'язку з необхідністю письмово формулювати відповіді на запитання практичних занять, виконувати творчі завдання, які вимагали критичного аналізу масової педагогічної практики з окремих аспектів освітньої діяльності педагогів закладів дошкільної освіти. Хороша інформаційна забезпеченість web-сайту Центру дистанційного навчання університету, робота електронного деканату, електронної бібліотеки, можливість обміну інформацією студента з викладачем під час on-line консультацій дозволяє успішно досягати мети і поєднувати навчальну та професійну діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонова О. Є. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів : монографія О.Є. Антонова. – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 471 с.
2. Апатова Н. В. Інституційний чинник економічного зростання / Н. В. Апатова // Вчені записки Таврійського університету ім. В. І. Вернадського. – 2010. – Т. 23 (62), № 1. – С. 22 –29. – (Серія " Економіка і управління").
3. Глушков В. М. Кибернетика, вычислительная техника, информатика: избранные труды в 3-х т. –Т. 1. Математические вопросы кибернетики / В. М. Глушков . –К.: Наукова думка, 1990.– 262 с.
4. Жолдак М. І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університет / М. І. Жолдак // Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка / Тернопільський національний ун-т ім. В. Гнатюка. – 2005. – № 6. – С. 17 – 24. – (Серія " Педагогіка").
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособ. для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеев, Б. Е. Петров; под ред. Е. С. Полат. – М.: Академия, 2001. – 272 с.

TRANSLITERATION OF REFERENCES:

1. Антонова О. Є. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів : монографія О.Є. Антонова. – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 471 с.
2. Апатова Н. В. Інституційний чинник економічного зростання / Н. В. Апатова // Вчені записки Таврійського університету ім. В. І. Вернадського. – 2010. – Т. 23 (62), № 1. – С. 22 –29. – (Серія “ Економіка і управління”).
3. Глушков В. М. Кибернетика, вычислительная техника, информатика: избранные труды в 3-х т.–Т. 1. Математические вопросы кибернетики / В. М. Глушков . –К.: Наукова думка, 1990.– 262 с.
4. Жолдак М. І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті / М. І. Жолдак // Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка / Тернопільський національний ун-т ім. В. Гнатюка. – 2005. – № 6. – С. 17 – 24. – (Серія “ Педагогіка”).
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособ. для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеев, Б. Е. Петров; под ред. Е. С. Полат. – М.: Академия, 2001. – 272 с.

USE OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN PREPARING FUTURE FACULTY OF PRESCHOOL EDUCATION

Borova V.Ye.,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Private Higher Educational Institute «International Economic and Humanitarian University named after Academician Stepan Demyanchuk », Rivne, Ukraine